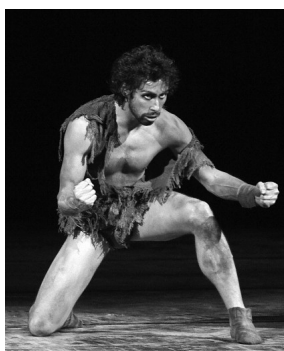

Kutszegi Csaba ifj. Nagy Zoltántól búcsúzik

Ifj. Nagy Zoltán bő két évtizedig a magyar operaházi balettművészet meghatározó alakja volt. Olyan időszakban küzdötte fel magát a csúcsra, amikor alapkövetelmény volt, hogy a legjobbaknak mindent tudniuk kell.

Ifj. Nagy Zoltán – Kanyó Béla felvétele

Életében nem mondtam el neki, hogy a magyar táncművészet kiemelkedő alakja, mert jogosan tartottam attól, hogy közbevág, és kimeríthetetlen humortarsolyából előkap egy letaglózó poént – csak hogy megakadályozza a szembecsisérést. Legjobban a közönség spontán elismerését szerette, azokat a pillanatok, amelyekben a publikum őszintén derül, vagy drámai csendben, megbabonázva figyel. A patetikus nagyotmondásokat rendszerint cinkos összemosolygással „földre” térítette. Nem volt álszerű: tudta, hogy megérdemli a legrangosabb hivatalos elismeréseket is, de kollégáinak azokért a percekért volt igazán hálás, amelyekben – a szinte gyerekesen önfeledt játék és tréfálkozás közben – elfeledhette, ki ő, és hogy a tehetsége mire kötelezi. A Magyar Táncművészeti Főiskola rektoraként is szíve mélyén gyermek maradt, de ez csak erősítette kötelesség- és hivatástudatát.

Ifj. Nagy Zoltán bő két évtizedig a magyar operaházi balettművészet meghatározó alakja volt. Olyan időszakban küzdötte fel magát a csúcsra, amikor alapkövetelmény volt, hogy a legjobbaknak mindent tudniuk kell. A balett-táncos ifj. Nagy titka éppen ez volt: mindent tudott a színpadon. Nem megoldotta, „letudta” a feladatait, hanem gondos elemzés alapján felépítette a szerepeit: az egyéni megoldások lehetőségeit kereste bennük, melyek révén a szerepfelfogás csak rá jellemző többletet tudta megmutatni – miközben a „világranglistán” is élmezőnybe tartozó tánctechnikai tudását bravúrosan csillogtatta. Hozzáállása, testi és lelki alkata alkalmassá tette az egymástól alapvetően különböző karakterű színpadi alakok megformálására. Fiatalon „lírikusként” robbant be: rá osztották az összes „hamvas szerelmes” hőst. Eltáncolta Seregi László Sylviajában Amintast, a Rómeó és Júliában Rómeót, valamint a klasszikus balettirodalom valamennyi romantikus hercegét. De nem lehetett beskatulyázni. Fodor Antal A próba című balettjének Júdásaként megmutatta, hogy kiválóan alakít intrikust is,

Pártay Lilla Anna Kareninájában Vronszkijként pedig összetett, drámai jellemformálásával hívta fel magára a figyelmet.

Ha emlékezetes szerepeit rangsorolnom kellene, Seregi Spartacusának címszerepét említeném elsőként. Ifj. Nagy pályafutására jellemző, hogy a Spartacusban előbb évekig a lírai-töprengő Crassust táncolta, majd – a közönség mellett a szakmát is meglepve – vad, barbár, őserőtől szikrázó alakításban minden idők egyik legjobb Spartacusaként mutatkozott meg. Hasonló „karriert” futott be a Sylviában is: nagyszerű Amintas volt, de karakteres Orionjával képes volt felülmúlni korábbi önmagát. Ebben a szerepében (és később például a Don Quijote Basiljaként) a humor táncos megjelenítésének magasiskoláját is bemutatta. A szintén Seregi koreografálta A makrancos Kata Petruchiójaként pedig tudásának teljes színskáláját kibontakoztatta: egyazon előadásban volt bohém, drámai, ironikus és lírai hős. Felejtethetetlen teljesítményt nyújtott a XX. század talán két legnagyobb neoklasszikus koreográfusmesterének darabjában is: címszereplő volt John Cranko Anyeginjében, és Rudolfot táncolt Kenneth MacMillan Mayerlingjében.

Az az időszak, amelyben ifj. Nagy táncművészpályája kiteljesedett, nyugodtan nevezhető a budapesti Operaház (és a magyar kultúra) „vérzivataros évtizedeinek”. Ifj. Nagy operaházi tagsága alatt hat balettigazgató „fogyott el” (és legalább nyolc igazgatói koncepció vérzett el), egy dologban azonban mindegyik vezetőség biztos lehetett: Zolira repertoárt lehet építeni. Nagymértékben neki is köszönhető, hogy a magyar közönség adekvát tolmácsolásban ismerhette meg Bėjart, Balanchine, Kylián, van Manen, Mendez, Naisy és Zanella koreográfiáit. Ennek jelentősége felbecsülhetetlen, hiszen a magyar balettművészetnek az elmúlt évtizedekben nemcsak irányítási-szervezeti gondokkal kellett (és kell most is) szembenéznie, hanem tartania kellett a lépést az erősödő, konkurenciát jelentő kortárs tánc különböző irányzataival is. Ifj. Nagy értette az idők szavát: stílusbefogadó táncművészként életművével példát mutatott, főiskolai rektorként pedig csak annyi ideje lehetett, hogy hozzáfogjon egy korszerű szemlélettel és struktúrával működő oktatási intézmény felépítéséhez.

Felfoghatatlan a közeli pályatársak, barátok elvesztése. Különösen akkor, ha a halál fiatal embert ragad el, ígéretes életutat tör derékba. **Eörsi István egyik utolsó, Betegségemről című írásának** megjelenése óta különös ellenszenvet érzek „Leukémia kisasszony” iránt. Zoli miatt most megbocsátásra képtelen haragos indulat dühöng bennem.

